

No: 886 – Menş e Adı

KIRIKHAN KAVUNU

Tescil Ettiren

KIRIKHAN TİCARET VE SANAYİ ODASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 23.11.2020 tarihinden itibaren korunmak üzere 13.09.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 886
Tescil Tarihi	: 13.09.2021
Başvuru No	: C2020/412
Başvuru Tarihi	: 23.11.2020
Coğrafi İşaretin Adı	: Kırıkhan Kavunu
Ürün / Ürün Grubu	: Kavun / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Kırıkhan Ticaret ve Sanayi Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Cumhuriyet Mah. İnönü Bulvarı No:3 Kırıkhan HATAY
Coğrafi Sınır	: Hatay ili Kırıkhan ilçesi
Kullanım Biçimi	: Kırıkhan Kavunu ibareli aşağıda verilen logo ve menşe adı amblemi ürünün kendisi veya ambalajının üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Kırıkhan Kavunu ibareli logo ve menşe adı amblemi işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Kırıkhan Kavunu; Latince tür adı *Cucumis melo* L. olan, kabakgillerden, sürüngen gövdeli, bir yıllık otsu bir bitkidir. Genellikle Ananas ve Galia C-8 çeşitlerinden üretilen kavunların yetiştirilmesi sonucunda üretimi yapılan yerel bir kavundur. Olgunlaşma ve hasat ayları olan haziran-ekim ayları zaman aralığında belirtilen coğrafi sınırın ekolojik koşullarına bağlı olarak ürünün kendine özgü kokusu, tadı, aroması ve kuru madde içeriği oluşur. Genellikle açıkta yetiştirilen Kırıkhan Kavununda kuru madde içeriği istenilen seviyelerdedir. Kırıkhan Kavunu; renk, tat ve aromasıyla tüketiciler tarafından daha çok tercih edilen bir tarım ürünüdür.

Kırıkhan ilçesinin iklim özellikleri gereği açıkta ve mini tünel yöntemi ile yetiştiriciliği yapılır. Kırıkhan ilçesi ılıman geçiş iklimi ve karasal iklim özelliklerini de taşır. Toprak özelliği olarak, bu kavunun yetiştirildiği tarım arazilerinde killi-tınlı / tınlı toprak yapısı mevcuttur. Kırıkhan Kavunu; ilçenin karasal iklimi ve ılıman geçiş iklim özelliği, ideal güneşlenme süresi, verimli killi-tınlı / tınlı toprak yapısı ve kullanılan üretim metodu sayesinde aşağıda verilen ürün özelliklerini kazanır.

Kök Özellikleri: Kazık kök yapısına sahiptir. Bitkilerin kazık kökleri 20-30 cm derine indikten sonra, yan kökler oluşur ve bu köklerin yaklaşık % 80'i toprağın 30-40 cm alt kısmında bulunur. Geriye kalan kökler ise 1 metreye kadar inebilir.

Gövde Özellikleri: Bitki 3-5 yaprak oluşturan kadar bitki gövdesi dik olarak büyür. Daha sonra yan kolların oluşmasıyla yerde sürünen dallar / kollar şeklinde büyümesini sürdürür. Genellikle bir bitkide 3-6 ana yan dal (kol) oluşur. Kavun bitkisinin gövdesi başlangıçta otsu, yuvarlak ve üstü sert tüylerle kaplıdır. Gövde daha sonra kısmen odunlaşır, çok köşeli bir görünüm alır ve üzerindeki tüyleri azalır.

Yaprak Özellikleri: Yaprakların renkleri yeşil ve koyu yeşile kadar değişir. Yaprak sapı uzun ve ortası olukludur. Yapraklar orta veya zayıf lobludur. Yaprak kenar dişliliği ve dalgalı yapı orta düzeydedir. Yaprakların alt ve üst yüzeyi tüylüdür.

Çiçek Özellikleri: Çiçekler yaprak koltuklarında meydana gelir ve parlak sarı renktedir. Kırıkhan Kavunu bitkisinin iki ayrı şekilde çiçeği gelişir. Bunlardan birisi erkek, diğeri erselik veya dişidir. Erselik veya dişi çiçekler yan kollarındaki yaprak koltuklarından çıkar. Kavunda çiçek tozlarının taşınmasında (tozlaşmada) en önemli taşıyıcı yardımcıları bal arılarıdır. Bitkiler üzerinde erkek ve erselik çiçekler farklı yerlerde bulunur. Erkek çiçekte, dişi organ hariç erselik çiçekte bulunun organlar bulunur.

Meyve Özellikleri: Kırıkhan Kavunu yuvarlak ve kısmen oval yapıdadır. Kabuk rengi sarı, üzeri az pürüzlü / pürüzsüz, hafif tüylü ve incedir. Meyvesi tatlı ve suludur. Meyve kabuğu genelde ağırlı, dilimsiz veya hafif dilimlidir. Meyveleri olgunlaştığında kopma tabakası, meyve sapı ile meyve arasında oluşur. Meyve eti rengi genelde açık sarı-

krem, turuncu veya yeşilin farklı tonlarında olabilir. Meyve olgunluk döneminde ürünün karakteristik olarak kendine has kavun kokusu oluşur (Şekil-1).

Şekil-1. Kırıkhan Kavunu Örnek Görselleri

Kırıkhan Kavunu bazı ürün özellikleri aşağıda Tablo-1’de verilmiştir:

Ürün Özellikleri	
Meyve ağırlığı (kg)	0,5-2
Meyve eti kalınlığı (cm)	2,3-4,2
Meyve eni (cm)	10-16
Meyve boyu (cm)	10-17
pH (Meyve suyunda)	5,4-6,4
Suda çözünebilir kuru madde (%) (En az)	6,5

Tablo-1. Kırıkhan Kavunu Bazı Ürün Özellikleri

Üretim Metodu:

Kırıkhan Kavunu Yetiştiriciliği ve Üretim Aşamaları

Kırıkhan Kavunu, açıkta yetiştiricilik şeklinde takriben mart ayı sonu ve nisan ayı başında veya buğday üretiminden sonra ikinci ürün olarak temmuz ayında ekimi / dikimi yapılarak iki farklı dönemde yetiştirilir. Ayrıca mini (alçak) tünelde fideler şubat ortasında dikilmekte ve yaklaşık olarak nisan ayı sonu / mayıs ayı başında bu yöntemde kullanılan plastik örtüler kaldırıldıktan sonra açıkta yetiştiriciliğine devam edilir. Ekim /dikim için güney (bakı) yönünde ekimin yapılması tavsiye edilir.

Bahçe / Tarla Tesisi: Kavun üretiminde toprak kökenli hastalıklar, verimi sınırlayan en önemli faktör olduğundan 3-4 yıl üst üste kabakgillerden olan bitkilerin üretiminin olmadığı tarım alanları kavun üretiminde tercih edilir. Bazı yıllarda kış ve erken ilkbahar ayları yağışlı geçebildiğinden tek ürün olarak kavun yetiştiriciliğinde toprak sonbaharda 30-40 cm derinliğinde ve daha sonra yüzeysel olarak sürülerek hazırlanır. Uygun iklim koşulları sağlandığında, yabancı ot mücadelesi ve taban gübresinin uygulanması için dikimden yaklaşık bir ay önce toprak tekrar yüzeysel işlenerek dikime hazır hale getirilir.

Buğday hasadından sonra ikinci ürün olarak kavun yetiştiriciliği yapıldığında; haziran ayının ikinci yarısında toprak işlenmesi yapılır. Karık sulama uygulandığında, genelde yüzeysel işlemeden önce yanmış çiftlik / ahır gübresi ve taban gübresi verilir ve yaklaşık 150 cm aralıklarla seddeler yapılır. Damla sulama yapılan alanlarda genelde toprak yüzeyi düz bırakılır veya sırtlar yapılır. Yetiştiricilikte kullanılan fideler ya hazır fide olarak satın alınmakta veya çiftçiler fidelerini kendileri yüksek tünellerde yetiştirirler. İkinci ürün olarak temmuz ayında başlayan yetiştiricilikte, tohum kullanılarak az da olsa doğrudan toprağa ekim yapılabilir ve ardından toprağa can suyu verilmelidir. Fide dikimi, mini tünel altında yaklaşık şubat ayı ortalarında, açıkta yetiştiricilikte ise takriben mart ayı sonu ile nisan ayı başında yapılır. Buğday hasadından sonra ikinci ürün olarak yetiştiricilik yapıldığında ise fideler haziran sonu ile temmuz başında dikilir ve/veya tohumlar sıralar üzerinde açılan ocaklar şeklinde dikilir. Dikim, genellikle 140-160 cm sıra arası ve 50-60 cm sıra üzeri mesafeler bırakılarak yapılır. Mini tünellerde, bitkiler tünel içini doldurmaya başladığında iklim şartlarına bağlı olarak bu yöntemde kullanılan plastik örtüler çıkarılır.

Toprak ve İklim İstekleri: Kavun; derin, iyi havalandan, drenajı iyi, su tutma kapasitesi yüksek, pH değeri hafif asidik, fazla tuz içermeyen, kumlu-tınlı, tınlı topraklarda yetiştirilmelidir. Yetiştiriciliğin yapılacağı topraklar; *Fusarium* vb. hastalık etmenleri ile bulaşık olmamalı ve kavuna zarar verebilecek her türlü kalıntıdan arı olmalıdır.

Ilıman ve subtropik iklim koşullarında ideal olarak kavun yetiştirilir. Tohumların çimlenmesi; genellikle ortalama olarak 12°C’de başlar ve 25-30°C’deki sıcaklıklara kadar devam edebilir. Bitki için yüksek ılık yoğunluğu (ideal güneşlenme olanakları) meyve oluşumunu olumlu etkiler. Ürün zirai don koşullarından çok çabuk zarar görür.

3°C'nin altındaki sıcaklıklarda zarar görüp canlılığını kaybeder. Optimum gelişme için sıcaklık isteği 27-30°C aralığındaki sıcaklıklardır. Bitkide istenilen polen ve meyve oluşumu için hava sıcaklığının 15°C'nin altına uzun süreli düşmemesi gerekir.

Tozlaşma: Kavun yüksek oranda yabancı tozlanan bir bitkidir. Tozlaşma, arılar başta olmak üzere bölgede bulunan böcekler ile gerçekleştirilir. Bu nedenle kavun yetiştiriciliği yapılan alanlarda arı kovanı bulundurulması tavsiye edilir.

Sulama: Yetiştiricilik yapılan toprakta hastalık etmeni olmamasına özen gösterilerek sulama için genellikle damla sulama sistemi tercih edilir. Bu sistemde, suyun bitki kök boğazı ile temas etmemesi sağlanmalıdır. Sulama anında yaprak ve meyvelerin mümkün olduğunca sulama suyuna temas ettirilmemesi istenir. Yetiştiricilik alanında hastalık etmeni var ise bitkiler seddeler üzerine dikilir ve sulama yapılırken suyun bitki gövdesine temas etmesi engellenir. Sulama suyu, seddeler arasındaki karıklara verilerek, sulamanın sızdırma şeklinde yapılması sağlanır. Dikimle beraber mutlaka can suyu verilir. Bitkinin ilk gelişme döneminde su ihtiyacı oldukça azdır. Çiçeklenme döneminden sonra su ihtiyacı hızla artar ve meyve irileşmesi döneminde maksimuma ulaşır. Kuru madde birikimi sırasında ise su ihtiyacı tekrar azalır. Verilecek su miktarı ve bitkinin su ihtiyacı; bölgenin toprak ve iklim koşulları da dikkate alınarak ayarlanır. Buna bağlı olarak hasada yakın dönemde genellikle sulama yapılmaz.

Gübreleme: Kavunun yetiştirildiği alanlarda ilgili mevzuata uygun ticari gübre uygulamasında yetiştiricilik yapılacak araziden alınan toprak numunelerinin, analiz neticesine göre gübreleme yapılması tavsiye edilir. Bu sebeple üreticiler tarafından farklı gübreleme programları uygulanmakla birlikte örneğin; çiftlik / ahır gübresi ile beraber ticari gübre olarak dekar başına yaklaşık 15:7:27 kg N:P₂O₅:K₂O verilmesi tavsiye edilir. Fosfor ve çiftlik / ahır gübresinin tamamının dikimden 15-25 gün önce verilmesi ve yüzeysel işleme ile toprakla karıştırılması uygun olur. Sadece ticari gübre ya da ticari gübre ile birlikte çiftlik / ahır gübresi de kullanılabilir. Çiftlik / ahır gübresi kullanımı, dekara 4 tona kadar çıkabilir. Azot ve potasyum gübrelerinin en az üçe bölünerek bir kısmı dikim öncesi geri kalan kısmının ise kavun meyvelerinin yaklaşık olarak ceviz büyüklüğüne gelmesinden sonra kullanılması uygun olur.

Zirai Mücadele ve Çapalama: Hastalık ve zararlılar ile gerektiğinde kimyasal mücadele yapılır. İlgili mevzuata uygun bitki koruma ürünleri ile zirai mücadele yapılır.

Kırıkhan Kavunu üretiminde, hastalık ve zararlılarla mücadelede diğer bir yöntem kültürel mücadele şeklindedir. Toprak kökenli hastalıklar etmenlerinin önüne geçilmesi adına 3-4 yıl tarla bitkisi yetiştirilen alanlar tercih edilir (münavebe uygulaması). Bitkiler kol attıktan sonra, bitki yan kolları çok uzamadan çapa makinesi ve/veya el ile çapalama olarak yüzeysel toprak işleme şeklinde çapalama yapılır. Çapalama; toprağı kabartmak, yabancı otları yok etmek ve topraktaki rutubeti muhafaza etmek amacıyla yapılır.

Hasat: Mini tünelde yetiştirilen kavunlarda meyve hasadına (ürün derimi) genellikle haziran ayının ilk yarısında başlanır. Açıkta tek ürün olarak yetiştiricilikte temmuz ayında, ikinci ürün olarak temmuz ayında ekilen / dikilen kavunlar ise eylül ayı sonu-ekim ayı başında hasat edilir. Hasat zamanı gelmiş meyveler; istenilen ağırlığa ve iriliğe ulaşır ve meyvelerde tüylülük kaybolur. Ürün rengi parlaklaşır, kabuk rengi sararır, meyvenin çiçek ucu diğer kısımlara göre hafif yumuşamaya başlar, meyve sapı ile gövdenin birleştiği yere yakın olan kulakçık solmaya ve kurumaya başlar. Kavunun sap kısmı kurur ve tutulduğunda kolayca kopartılır. Bu nitelikleri taşıyan meyvelerin hasadı elle yapılır. Hasat sırasında meyveye herhangi bir fiziki zarar verilmemesine özen gösterilir. Hasat edilen ürünler; temiz ve gıda ile temasa uygun ahşap veya plastik kasalarda genellikle tek sıra halinde dizilerek taşınır. Bölgede kavun hasadı haziran ıla ekim ayları arasında yapılır. Böylelikle farklı yetiştirme dönemlerine bağlı olarak; ortalama 4 ay boyunca Kırıkhan Kavununun tüketiciye arzı sağlanır.

Depolama ve Muhafaza: Kavun meyvesinin su oranının yüksek olması, yumuşak ve meyve kabuğunun ince olması vb. nedenlerden dolayı raf ömrü kısa bir tarım ürünüdür. Ürün; kuru, serin, temiz ve kokulardan arı ortamlarda / depolarda muhafaza edilir. Ancak esas olan hasattan sonra ürünün en kısa sürede tüketiciye arz edilmesidir. Depolamada kavunlar üst üste fazla istiflenmemelidir. Daha uzun süreli muhafaza için ürünün; 4-8°C aralığındaki sıcaklıklarda, soğuk zincirde 3 haftaya kadar muhafaza edilmesi tavsiye edilir.

Denetleme:

Denetimler; Kırıkhan Ticaret ve Sanayi Odası koordinatörlüğünde; Kırıkhan Ticaret ve Sanayi Odası, Kırıkhan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ve Kırıkhan Ziraat Odasından birer üyenin katılımıyla en az 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir.

Denetim yılda en az bir kere yapılır. Şikâyet üzerine veya gerekli görülen hallerde ayrıca denetim yapılabilir. Yapılan denetimler; 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu uyarınca raporlanarak her yıl düzenli olarak Kırıkhan Ticaret ve Sanayi Odası tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna sunulur.

Denetim mercii, Kırıkhan Kavunu coğrafi işareti kullanım biçiminin uygunluğunu, ürünün hasadı, depolama ve muhafaza koşulları ile “Üretim Metodu” bölümünde belirtilen hususlara uygun üretim yapıp yapılmadığını denetler. Denetim sırasında tespit edilen uygunsuzluklar ile alınması gerekli tedbirler denetlenen ilgili kişi, kurum veya kuruluşa bildirilir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.